Beweegnota gemeente Zeewolde 2025 t/m 2029

Zeewolde

Inhoudsopgave:

Voorwoord 3

Aanleiding 4

Samenvatting 5

1. Inleiding 6

2. Wat is er sinds 2019 gerealiseerd? 8

3. Trends en ontwikkelingen rondom sport en bewegen 9

4. Ambitie 12

5. Doelstellingen 13

6. De rol van de gemeente 19

7. Budget 20

8. Het monitoren van bewegen 21

9. Conclusie 22

10. Bijlagen 23

Voorwoord

Sport en bewegen zijn essentieel voor onze samenleving. Niet alleen vanwege de positieve invloed op de gezondheid en fitheid van onze inwoners, maar ook vanwege het sociale, emotionele en maatschappelijke belang dat sport en bewegen met zich meebrengt. Bewegen brengt mensen samen, stimuleert ontmoeting en creëert verbinding binnen onze gemeenschap.

Als gemeente Zeewolde hechten we veel waarde aan het bieden van toegankelijke en veilige beweegmogelijkheden voor alle inwoners. En dat geldt in het bijzonder voor kwetsbare doelgroepen. In deze beweegnota ligt daarom extra nadruk op inclusieve en laagdrempelige sportmogelijkheden, zodat niemand buiten spel wordt gezet.

Dit doen we zonder sport als doel uit het oog te verliezen. We blijven investeren in faciliteiten en infrastructuur. We creëren een openbaar toegankelijk en beweegvriendelijke omgeving waarin iedereen zich welkom voelt en plezier kan beleven aan sport en bewegen.
We koppelen ambities aan andere beleidsterreinen zoals het sociaal domein, welzijn, onderwijs en gezondheid om samen een gezonde samenleving te creëren. Sport en bewegen staan immers niet op zichzelf, maar versterken onze brede maatschappelijke doelen: gezonde inwoners, sociale cohesie en een vitale, inclusieve gemeenschap.
Door te blijven samenwerken met de sportsector, onderwijsinstellingen en maatschappelijke organisaties, zetten we belangrijke stappen richting een actieve en vitale samenleving. Met deze beweegnota onderstrepen we ons gezamenlijk streven: iedereen de kans geven om actief te zijn, zich fit te voelen en vooral plezier te beleven aan sport en bewegen.

Steven Scheffer
Wethouder Sport

Aanleiding

De sportsector heeft de afgelopen jaren veel veranderingen doorgemaakt. Sport krijgt een belangrijkere rol in de samenleving en nieuwe ontwikkelingen volgen elkaar in een hoog tempo op.

De afgelopen jaren is te zien dat sport en bewegen steeds meer wordt ingezet als preventiemiddel binnen de zorg of wordt ingezet als middel om andere doelen te bereiken. Ondanks dat dit mooie ontwikkelingen zijn, die het belang van sport en bewegen in onze samenleving laat zien, mogen we het belangrijkste doel van sport, namelijk sporten omdat het leuk en uitdagend is, niet uit het oog verliezen.
Dit dubbele karakter van sport, waarbij er onderscheid wordt gemaakt in sport als doel en sport als middel, kan zorgen voor verwarring. Om verwarring te voorkomen, scharen we sport daarom onder de bredere definitie 'bewegen'.

Deze beweegnota is op hoofdlijnen nog in lijn met de sportvisie 2020-2024. Maar met de komst van het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en de nota Sociaal Domein 2024 - 2029, is een herijking van de sportvisie 2020-2024 Zeewolde, gewenst.

Binnen de gemeente wordt gezocht naar een actieve duurzame samenwerking met andere beleidsterreinen om samen een zo gezond mogelijke samenleving en een gevarieerd beweegaanbod te creëren, zodat er voor iedereen wat wils is. Sport vloeit over in bewegen en daarom vertalen we de sportvisie 2020-2024 naar de beweegnota voor Zeewolde 2025 t/m 2029.

Samenvatting

De beweegnota 2025 t/m 2029 van de gemeente Zeewolde, richt zich op het verbeteren van de beweeg- en sportmogelijkheden in samenwerking met de beweegsector. De primaire focus ligt op het bewegen voor het plezier, sport en bewegen in de openbare ruimte en het ondersteunen van de aanbieders van sport en bewegen in Zeewolde.

Daarnaast richten de doelstellingen uit deze nota zich op het bevorderen van de gezondheid, bewegen voor preventie in de zorg en het versterken van de sociale cohesie tussen de inwoners. Om dit te bereiken is een goede afstemming tussen de verschillende beleidsterreinen en uitvoeringsnota's nodig. Daarnaast is de samenwerking tussen verschillende teams binnen de gemeente, de samenwerking met en tussen beweegaanbieders en stakeholders noodzakelijk. Hierbij is het belangrijk dat de verschillende partijen de eigen zeggenschap niet verliezen, maar dat ze elkaar versterken. Samen zorgen we voor sportieve, gezonde en gelukkige inwoners van Zeewolde.

De beweegcoaches zijn in dienst van de gemeente en zetten zich samen met de beweegsector in, om te werken aan de doelstellingen uit deze beweegnota. De doelstellingen in deze beweegnota zijn de hoofdlijnen. Voor een verdere uitwerking van deze doelstellingen verwijzen we naar de jaarlijkse uitvoeringsagenda van de beweegcoaches, het accommodatiebeleid dat in ontwikkeling is en het subsidiebeleid gericht op sport, die vervangen dient te worden om aan te sluiten bij de doelstellingen uit deze beweegnota.

1. Inleiding

De gemeente Zeewolde heeft een rijke sport- en beweegcultuur en beweegfaciliteiten die aan de behoeften van een groot deel van de inwoners van Zeewolde voldoen. Toch is er ruimte voor verbetering. De bevolkingssamenstelling verandert, het aandeel ouderen neemt de komende jaren toe en is al relatief hoog (zie figuur 1). En inwoners kiezen vaker voor ongeorganiseerde sport- en beweegactiviteiten (zie figuur 2) en sport wordt steeds meer ingezet als middel.

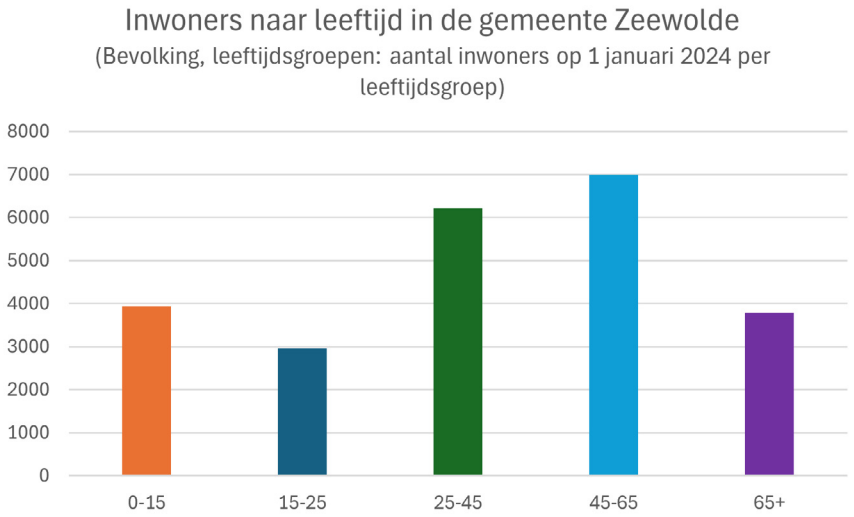

Figuur 1. Inwoners naar leeftijd in de gemeente Zeewolde. Alle cijfers 2024

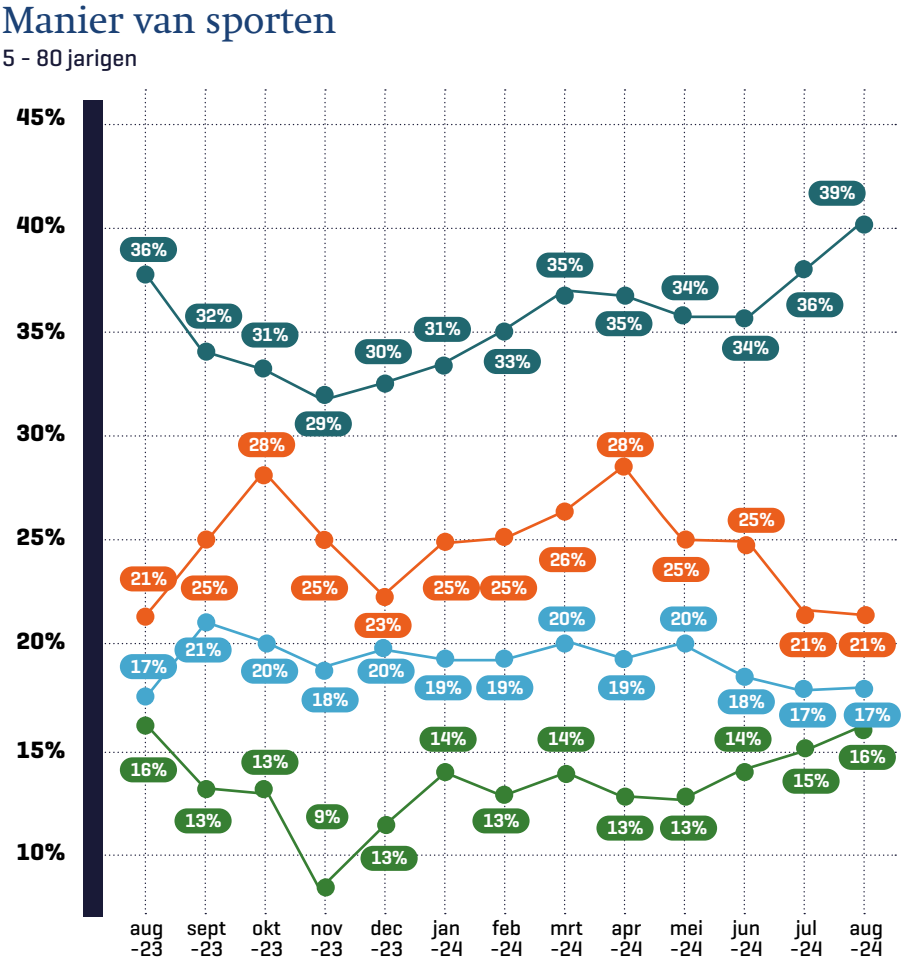

Figuur 2. Sportdeelname index NOC*NSF augustus 2024

1. Sport en bewegen als doel

Werken aan professionalisering en vitalisering van de sport. Een groot deel van de mensen die sport of beweegt, doet dit omdat het goed is voor de gezondheid, ze het leuk vinden of voor verbetering van de (top)sportprestaties[1]. Daarbij zijn goede en uitdagende sportfaciliteiten noodzakelijk. Sportverenigingen ondersteunen in professionalisering en vitalisering. Het uitbreiden van het huidige sport- en beweegaanbod zodat het aansluit bij de wensen van de inwoners en het faciliteren van sport en bewegen in de openbare ruimte, zijn belangrijk om sport en bewegen als doel te faciliteren[2].

2. Sport en bewegen als middel

Verbeteren van de gezondheid en het welzijn. Regelmatig bewegen verbetert de fysieke gezondheid, ***z***oals het versterken van spieren en botten, het verbeteren van het hart en de bloedsomloop en het behouden van een gezond gewicht. Daarnaast draagt bewegen ook bij aan de mentale gezondheid. Dit omdat het stress vermindert en het je een gelukkiger gevoel geeft. De inwoners meer in beweging krijgen om de gezondheid te bevorderen, is daarom belangrijk.

Verbeteren van de sociale cohesie, want samen sporten en bewegen verbindt[3]. Bewegen biedt kansen voor sociale interactie en samenwerking. Dit kan leiden tot nieuwe vriendschappen en een sterker gemeenschapsgevoel. Hierbij is inclusie, het principe dat iedereen, ongeacht hun achtergrond, mogelijkheden of beperkingen, gelijke rechten en kansen moet hebben om deel te nemen aan sport- en beweegactiviteiten belangrijk. Vooral bij kwetsbare doelgroepen zoals als ouderen, mensen met overgewicht, mensen met een lichamelijke en/of verstandelijke beperking, inwoners met gedragsproblemen en mensen met chronische aandoeningen, is het belangrijk deze te blijven betrekken bij de samenleving en in beweging te krijgen en te houden. Expertise om deze kwetsbare doelgroepen te begeleiden naar een passend sport- en beweegaanbod is hierin essentieel. Ook de toenemende vraag aan beweegactiviteiten en inzet daarbij van de beweegcoaches op het AZC is van belang. Daarbinnen ook de verbindende rol van de Sportaanbieders.

[1] https://www.cbs.nl/nl-nl/longread/rapportages/2023/on--gezonde-leefstijl-2022-opvattingen-motieven-en-gedragingen/4-sporten-en-bewegen

[2] Voor een openbare ruimte die mensen verleidt / faciliteert om voldoende te sporten en bewegen is het van belang een beweegvriendelijke omgeving te creëren. Een beweegvriendelijke omgeving is nadrukkelijk breder dan alleen de fysieke omgeving en voorzieningen (hardware). Het gaat ook om de activiteiten (software) en de organisatie (orgware) (Kenniscentrum Sport en Bewegen).

[3] https://magazines.rijksoverheid.nl/scp/scp-specials/2020/01/sociale-cohesie-en-de-rol-van-de-sportsector

2. Wat is er sinds 2019 gerealiseerd?

De afgelopen jaren is de rol van de gemeente vooral regisserend en ondersteunend geweest. Hierbij hebben de beweegcoaches (voorheen buurtsportcoaches) een ondersteunende rol gehad. De inwoners van Zeewolde en de beweegsector zijn essentieel geweest voor de successen die zijn geboekt. Het leggen van meer initiatief bij de inwoners en de beweegaanbieders en de daarbij ondersteunende rol van de gemeente, is wennen geweest. Toch zijn er mooie successen geboekt.

Een aantal voorbeelden van deze geboekte successen op het gebied van beleid zijn:

- De gemeente Zeewolde is een samenwerking aangegaan met het Jeugdfonds Sport en Cultuur en het Volwassenenfonds Sport en Cultuur. Hierdoor neemt de betaalbaarheid voor de inwoners van Zeewolde om deel te nemen aan sport- en cultuuractiviteiten toe.
- De inzet van de beweegcoaches, het uitvoerende orgaan van het sportbeleid van de gemeente. Zij hebben de afgelopen jaren verenigingen versterkt, sportactiviteiten aangeboden, advies gegeven, een gezondere leefstijl bevorderd en de toegankelijkheid en veiligheid in de sport verbeterd.
- In samenwerking met SportZ en de beweegaanbieders zijn Sportakkoord I+II opgesteld. Met als doel sport voor iedereen. De beweegnota 2025 t/m 2029 sluit aan bij de doelen van het Sportakkoord II, omdat deze nog steeds actueel zijn.
- Het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) heeft in 2023 de basis gelegd voor het meer actief inzetten van sport en bewegen als middel.
  Bewegen wordt ingezet als preventiemiddel om de inwoners van Zeewolde zo lang mogelijk zelfstandig en gezond thuis te kunnen laten wonen en bewegen om gezondheidsachterstanden terug te dringen. In 2024 is de uitvoering van het GALA-akkoord gestart.

Een aantal voorbeelden van de successen van de beweegsector van de afgelopen vier jaar zijn:

- De trimbaan, de nieuwe skatebaan het Freerunpark en de Pumptrackbaan zijn gerealiseerd om het bewegen in de openbare ruimte te bevorderen. Hierbij hebben de inwoners van Zeewolde en SportZ een belangrijke rol gespeeld.
- Het beweegpark in Zeewolde is vrij toegankelijk en hier kunnen de inwoners sporten en/of bewegen wat hun beweegvrijheid vergroot.
- Er zijn verschillende sportevenementen georganiseerd met het oog op sport voor het plezier en het bevorderen van de gezondheid. Een aantal voorbeelden zijn: de Zeewolde endurance, de avondvierdaagse, het sportgala en er is in 2024 het 40-jarige bestaan van Zeewolde uitgebreid gevierd, waarbij er aandacht is geweest voor bewegen, sport en gezondheid.

Wat heeft de afgelopen vier jaar niet het gewenste resultaat opgeleverd of minder aandacht gehad?

- Topsport heeft binnen Zeewolde beperkt aandacht gekregen. Doordat er een klein aantal (opkomende) topsporters aanwezig is in Zeewolde, zijn sportaccommodaties en trainers niet ingericht op topsport. Daarnaast zijn er weinig topsportevenementen georganiseerd, mede doordat het organiseren van zulke evenementen veel tijd, geld en mankracht kost. Wel heeft de gemeente Zeewolde jonge talentvolle sporters ondersteund door deelname aan het Talentenfonds via Topsport Flevoland.
- Aangepast sporten: een kleine groep werkt in Zeewolde hard om sport en bewegen voor iedereen toegankelijk te maken. Expertise van coaches en trainers voor doelgroepen die extra begeleiding nodig hebben, is binnen Zeewolde gelimiteerd. Daarnaast is het team van de beweegcoaches niet compleet geweest waardoor de inzet op aangepast sporten niet optimaal was.
- De samenwerking tussen sportverenigingen onderling en de samenwerking van de beweegaanbieders en de gemeente verloopt niet altijd soepel. De kleinere beweegaanbieders hebben moeite om het hoofd boven water te houden en hebben niet voldoende vrijwilligers, tijd en financiën om een groter gezamenlijk doel na te streven.
- De samenwerking met andere beleidsterreinen binnen de gemeente was vooral gericht op infomeren en niet op het betrekken van elkaar. Hierdoor liepen projecten minder efficiënt.

Deze vier punten worden in hoofdstuk 5 verwerkt als doelstellingen voor de aankomende vier jaar.

3. Trends en ontwikkelingen rondom sport en bewegen

Het is belangrijk om de trends en ontwikkelingen op landelijk niveau inzichtelijk te maken. Zo kunnen we tijdig inspelen op veranderingen in het sport- en beweegdomein.

1. Landelijk: GALA, IZA en de brede SPUK-regeling als basis

- Landelijk gezien is er sprake van een dubbele vergrijzing. Er komen meer ouderen en mensen worden steeds ouder.
- Inzetten op preventie in plaats van bestrijden van gezondheidsklachten. Bij preventie neemt sport en bewegen een belangrijke rol in.
- Prijsstijgingen en daardoor verduurzaming van de beweegsector. Investeren in zonnepanelen, isoleren en warmtepompen waardoor de vaste lasten voor sportverenigingen omlaag gaan. Sportverenigingen kunnen gebruik maken van de BOSA-regeling om een deel van de gemaakte kosten terug te krijgen.
- Topsport verlegt de focus van de prestatie, richting de weg naar de prestatie. Er komt meer nadruk te liggen op maatschappelijke impact van topsport en de inzet van rolmodellen voor de breedtesport.
- Inclusie, het principe dat iedereen, ongeacht achtergrond, mogelijkheden of beperkingen, gelijke rechten en kansen moet hebben om deel te nemen aan sport- en beweegactiviteiten.
- Afname beweegvaardigheid van de jeugd door minder bewegen en minder buitenspelen (Singh, Veldman, & de Jonge, 2023)[4].
- Blijven investeren in vitale sport- en beweegaanbieders, de belangrijke rol van sportverenigingen in onze samenleving wordt steeds duidelijker.
- De sporter verandert en zoekt een meer flexibel sportaanbod. Daarmee verandert ook het sportaanbod, dat wordt meer klantgericht en minder gericht op lidmaatschap.
- Een gezonde leefomgeving creëren door inwoners gezondere keuzes te laten maken.
- Terugloop in het aantal vrijwilligers en de bereidheid om vrijwilligerswerk te willen doen.
- De inzet van de beweegcoaches voortzetten, die deels betaald worden uit de SPUK-regeling om samen met de beweegsector landelijke en lokale doelstellingen te behalen.
- Er worden steeds minder sportevenementen georganiseerd omdat de druk op de veelal vrijwillige evenementorganisator stijgt. Denk aan de regeldruk rondom vergunningen, het teruglopende vrijwilligersaantal en de steeds hoger wordende kosten.
- De regeldruk voor route-evenementen in het bijzonder is enorm toegenomen. Route-evenementen maken namelijk veelal gebruik van de openbare ruimte, waarbij de openbare ruimte ook nog eens door verschillende partijen beheerd wordt.
- De druk op de (openbare)ruimte neemt in zijn geheel toe. De bevolking van Nederland blijft groeien en daarmee ook het aantal sporters en dus de ruimtevraag voor sport. Dit terwijl de druk op de ruimte nu al zorgt voor lange wachtlijsten, drukte in natuurgebieden, sportfaciliteiten die steeds meer naar de randen van de woonkernen worden verplaatst en het gebrek aan nieuwe betaalbare locaties.

[4] Kinderen en jongeren bewegen minder - Singh, Veldman, & de Jonge 2023

2. Regionale trends en ontwikkelingen

In 2024/2025, hebben we in Zeewolde met verschillende trends en ontwikkelingen te maken die van invloed zijn op ons beweegklimaat. De trends en ontwikkelingen liggen grotendeels in lijn met het geactualiseerde sport- en beweegakkoord Zeewolde 2023-2026. Voor het samenstellen van deze beweegnota zijn daarom onder andere de onderbouwde trends en ontwikkeling uit Sportakkoord II gebruikt. Daarnaast is de praktijkervaring van de beweegcoaches en het onderzoek van de GGD over de gezondheid van de jeugd in Zeewolde gebruikt voor data. Als laatste zijn de onderzoeksgegevens van de sportaanbieders en het sportdeelname onderzoek gebruikt om een duidelijk regionaal beeld van Zeewolde op het gebied van bewegen te schetsen. De resultaten laten zien dat we op de volgende trends en ontwikkelingen in moeten zetten:

- Zeewolde, een jonge gemeente die 40 jaar bestaat in 2024. Dat betekent dat een deel van de originele, eerste inwoners 60 jaar of ouder zijn. Dit naast het feit dat mensen steeds ouder worden, zorgt ervoor dat we te maken hebben met een dubbele vergrijzing.
- Ten opzichte van 2019 is er sprake van een terugloop van het aantal leden bij sportverenigingen[5]. Na corona lijkt het aantal leden juist weer wat te stijgen. De redenen van de ledenterugloop over een langere periode kent een aantal redenen:

a. Individualisering van een deel van de inwoners.
b. Inwoners willen zelf bepalen wanneer ze sporten (Flexibilisering). Hier heeft onder andere de fitnessbranche de afgelopen jaren goed op ingespeeld.
c. Het overvragen van en een tekort aan vrijwilligers[6].
d. Verhoging van de contributie bij een aantal sportverenigingen[7].
e. Het sportaanbod sluit niet voldoende aan bij de vraag vanuit de inwoners
f. De nasleep van corona en daardoor opzeggingen van lidmaatschap (zie ook figuur 3).
g. Onvoldoende middelen voor professionalisering bij sportverenigingen, waardoor er onvoldoende aandacht wordt besteed aan toekomstbestendigheid.
h. Steeds breder aanbod van digitale beweegmogelijkheden met behulp van Apps.
i. Onvoldoende middelen voor innovatie, waardoor verenigingen niet kunnen investeren in het doorontwikkelen van hun aanbod en in ledenbehoud.
j. Toename van ongeorganiseerde sporters en bewegers. Dit sluit aan bij de individualisering en flexibilisering die niet alleen in Zeewolde, maar ook in de rest van Flevoland en Nederland waarneembaar is (zie figuur 1 en 3).
k. Gebruik van de openbare ruimte om in te sporten en bewegen neemt toe. De openbare ruimte is een plek waar men gratis, vaak niet gebonden aan openingstijden en naar eigen inzicht kan sporten en/of bewegen. In 2024 sportte 75% van de Flevolanders ten minste één keer per week in de openbare ruimte.
In Zeewolde 74% (Sportservice Flevoland, 2024)

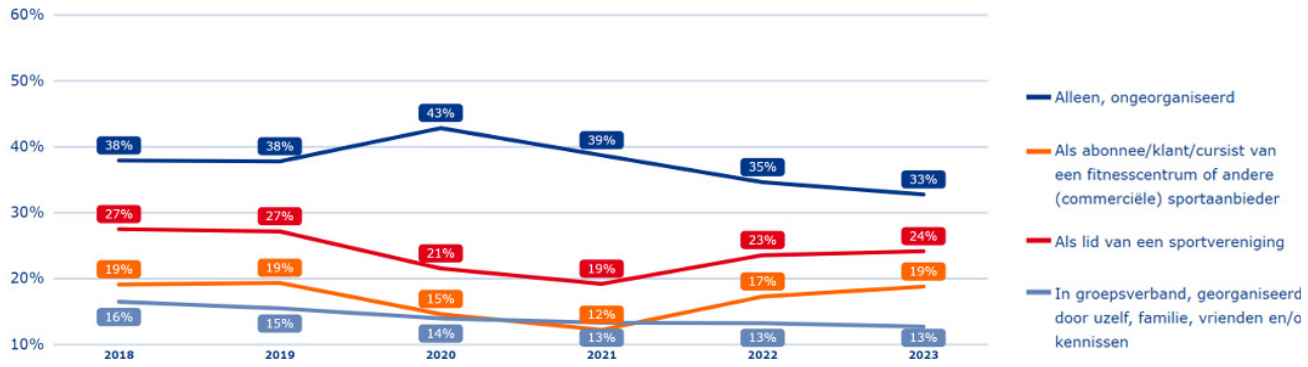

Figuur 3. Manier van Sporten

[5] Zo sport Nederland – NOCS*NSF 2024
[6] Toekomstbestendigheid sportverenigingen – Register voor Verenigingsbestuurders 2023
[7] Contributiemonitor - Mulier Inistituut 2024

- De beweegvaardigheid van kinderen neemt af. Dit ligt in Zeewolde onder andere aan het feit dat kinderen steeds meer tijd besteden aan schermactiviteiten en minder buitenspelen (Persoonlijke communicatie beweegcoaches, 2024).
- Het beweegaanbod voor inwoners van Zeewolde met een beperking is gering. Dit wordt maar door een aantal beweegaanbieders gefaciliteerd. Dit komt onder andere door gebrek aan expertise van trainers/coaches binnen de verenigingen, blijkt uit onderzoek van Sportservice Flevoland (2024) naar het beweeggedrag van mensen met een beperking. Aan dit onderzoek hebben 368 mensen met een beperking deelgenomen, waarvan 50,5% niet sportte. Daarnaast blijven jongeren met gedragsproblemen achter in sportdeelname. Dit komt mede door een gebrek aan expertise van trainers/coaches (30% van de mensen met een beperking in Flevoland die niet sporten geven dit als belangrijkste reden). En daarnaast ervaren deze jongeren niet altijd voldoende steun vanuit hun omgeving om te gaan sporten.
- De samenwerking tussen beweegaanbieders, de gemeente en andere ketenpartners om de inwoners gezonder en sportiever te maken, heeft meer sturing en aandacht nodig.
- Geen optimale samenwerking tussen de verschillende beleidsterreinen als cultuur, gezondheid, het sociaal domein, bewegen, evenementen. Dit komt door een hoge werkdruk, waardoor teams zich vooral richten op hun eigen werkzaamheden.
- Topsport blijft achter, dit komt waarschijnlijk doordat faciliteiten niet altijd zijn ingericht op topsport, er een beperkt aantal talenten aanwezig zijn en deze veelal uitwijken naar omliggende gemeenten. En omdat de meeste trainers niet zijn opgeleid om topsporters te begeleiden.

Uit onderzoek in Flevoland blijkt dat er in Flevoland veel gebruik wordt gemaakt van de openbare ruimte om in te sporten.

Namelijk **75%** van de Flevolanders sport of beweegt tenminste één keer per week in de openbare ruimte (Sportservice Flevoland, 2024).

Het verschil per gemeente is hier te zien.

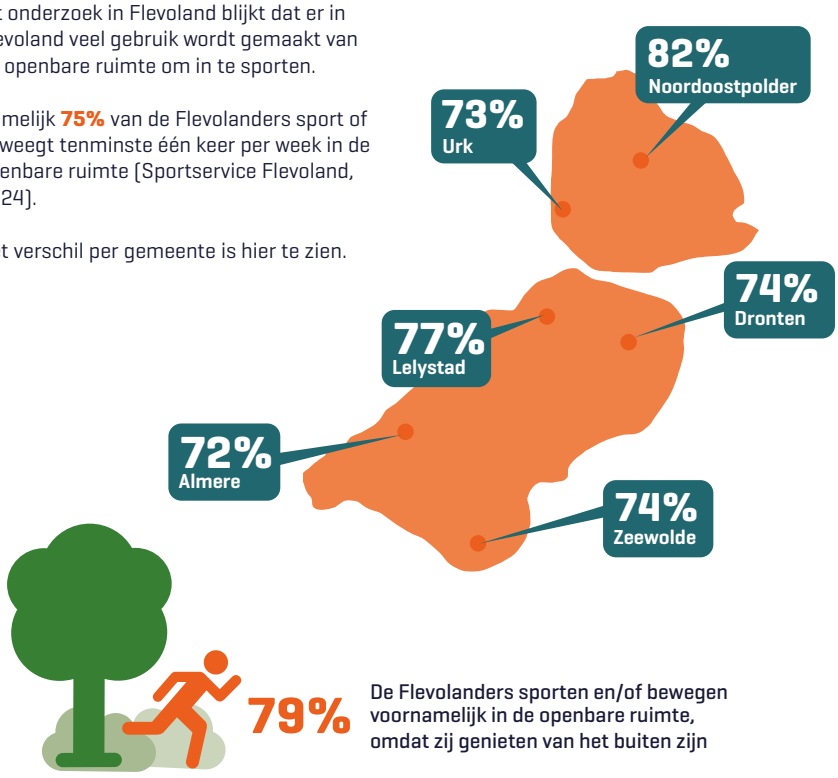

Figuur 4. Gebruik Flevoland openbare ruimte

Figuur 5. Beweegredenen van mensen met een beperking om niet te sporten.

4. Ambitie

Het uiteindelijke doel van de beweegnota is elke (tijdelijke) inwoner, ongeacht leeftijd, achtergrond of vaardigheid, te stimuleren om deel te nemen aan sport- en beweegactiviteiten op eigen niveau en hierin plezier te beleven. De uitdagende sport- en beweegactiviteiten kunnen verzorgd worden door (vitale) sportaanbieders, maar ook het beweegvriendelijk inrichten van de openbare ruimte kan hier een rol in spelen.

Daarnaast zien we sport en bewegen als middel om verbinding tussen mensen te stimuleren. Ook zetten we samen in op gezondere keuzemogelijkheden voor onze inwoners en een leven lang gezond en zelfstandig leven. Dit alles willen we bereiken samen met de beweegsector en stakeholders. Deze zijn essentieel voor het behalen van de doelstellingen uit deze nota.

Tot slot willen we samen met de beweegaanbieders een professionaliseringsslag maken om een toekomstbestendig beweegaanbod te realiseren, dat zo goed mogelijk aansluit bij de behoeften van de inwoners van Zeewolde. Door de integrale samenwerking met andere beleidsterreinen en de daarbij horende nota's op te zoeken, dragen we bij aan elkaars doelstellingen.

5. Doelstellingen

Onze ambitie willen we meetbaar maken door de onderstaande doelstellingen. Deze worden concreet gemaakt door er acties aan te verbinden. Er wordt in grote lijnen benoemd hoe we deze doelstellingen willen gaan bereiken. Voor de verdere uitwerking van de acties, verwijzen we door naar de uitvoeringsagenda van beweegcoaches, de beleidsregels sport waarin het sportsubsidiebeleid staat en het accommodatiebeleid dat in ontwikkeling is.

1. Sport en bewegen als doel

1.1 De gemeente Zeewolde heeft toekomstbestendige sportaanbieders

Sportverenigingen verzorgen een groot deel van het sportaanbod. In Zeewolde was ruim een kwart van de inwoners in 2022 lid van een sportvereniging (27,6%). Ten opzichte van de rest van Flevoland, maar ook Nederland, is het lidmaatschapspercentage relatief hoog. Het is dus belangrijk dat de sportverenigingen hun aanbod op een duurzame manier kunnen blijven verzorgen, zodat de inwoners van Zeewolde kunnen blijven sporten bij een vereniging.

Naast de traditionele sportverenigingen zijn er ook steeds meer andere sportaanbieders die sportaanbod verzorgen. Deze veelal commerciële sportaanbieders worden steeds populairder en bereiken vaak doelgroepen die niet kunnen of willen sporten bij een sportvereniging. Ook de commerciële aanbieders kunnen een rol (blijven) spelen in het aan het sporten krijgen en houden van de inwoners van Zeewolde.

Een veilige sport begint bij een goede basis. Om sportaanbieders hierbij te helpen hebben VSG, NOC*NSF en sportbonden de Basiseisen sociale veiligheid ontwikkeld. Dit model bestaat uit vier basiseisen waar sportaanbieders minimaal aan zouden moeten voldoen om de sociale veiligheid op de club te waarborgen.

De basiseisen zijn:

- Het aanvragen van VOG's voor vrijwilligers die werken met kwetsbare doelgroepen (zoals kinderen en sporters met een beperking).
- Het implementeren van de gedragscode sport.
- Het aanstellen van een vertrouwenscontactpersoon.
- Het opleiden van trainer-coaches.

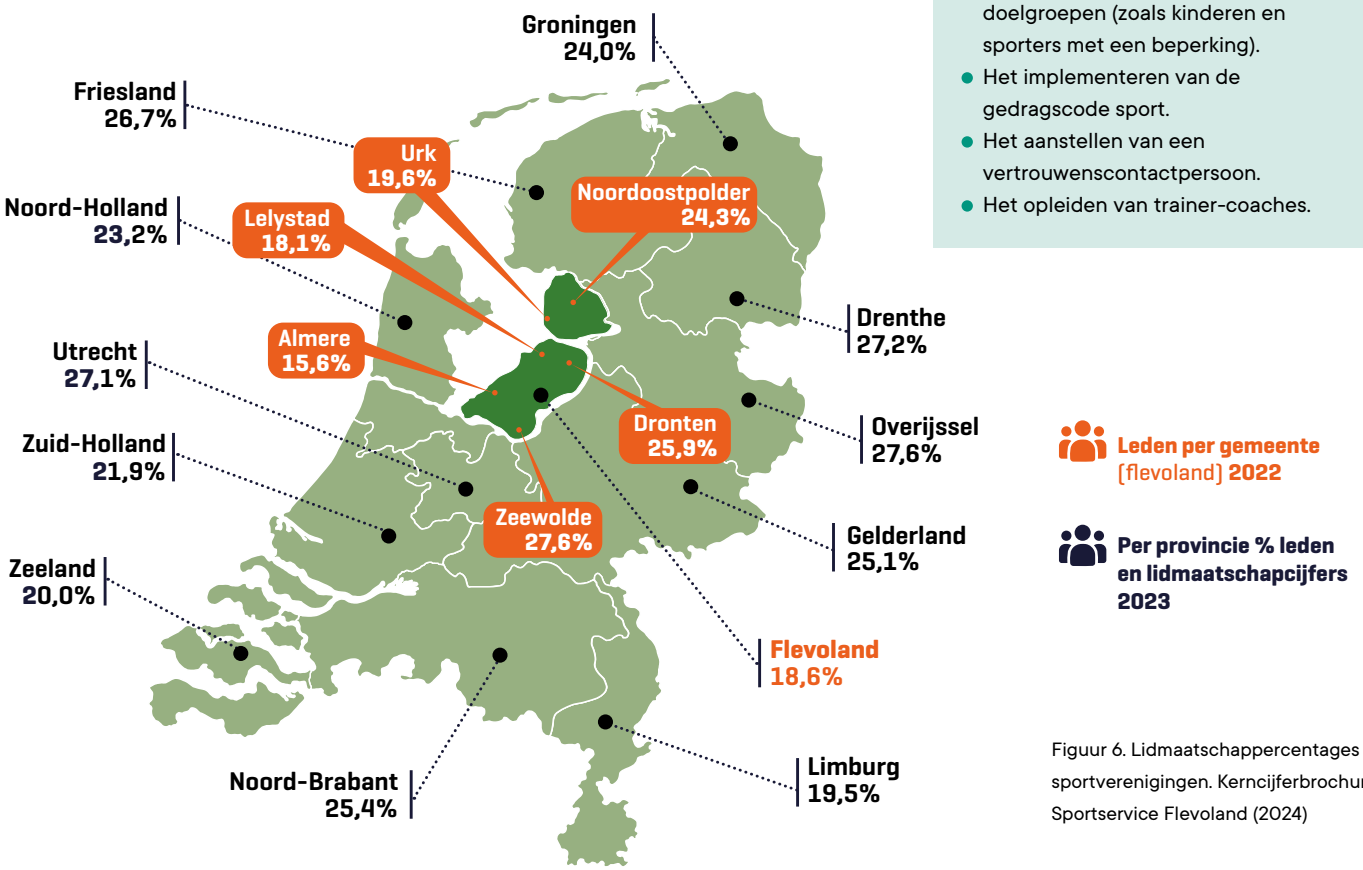

Figuur 6. Lidmaatschappercentages sportverenigingen. Kerncijferbrochure Sportservice Flevoland (2024)

Actie(s)

1. De gemeente Zeewolde stelt een clubondersteuner aan volgens de handreiking clubondersteuning voor gemeenten die hiervoor is opgesteld door NOC*NSF (zie bijlage). Deze participeert in het platform Clubondersteuning Flevoland, volgens het reeds getekende samenwerkingsconvenant (zie bijlage).
2. Onderzoeken hoe de gemeente kan ondersteunen bij het toekomstbestendig maken van de beweegaanbieders. Door het inschakelen van een onderzoeksbureau die een advies schrijft waarin de doelstellingen van gemeente en beweegsector zijn meegenomen.
3. De gemeente Zeewolde gaat haar sportaanbieders stimuleren om aan de basiseisen voor sociale veiligheid te voldoen. Dit draagt bij aan de toegankelijkheid van ons sportaanbod. De clubondersteuner wordt ingezet om clubs op de 4v's[8] te informeren en hen te ondersteunen bij het doorvoeren ervan. De clubondersteuner wordt ook gevraagd om te monitoren hoeveel sportaanbieders voldoen aan de 4v's. We richten ons in eerste instantie vooral op clubs die met kwetsbare doelgroepen werken, en op clubs met meer dan 100 leden.
   Elke twee jaar wordt geëvalueerd hoeveel sportclubs voldoen aan de basiseisen. Op termijn kan mogelijk worden gekozen om de basiseisen op te nemen als vereiste bij het aanvragen van sportsubsidies.
4. Samen met het beleidsterrein duurzaamheid zoeken naar een nieuwe subsidieregeling voor verduurzaming van de sportverenigingen. Het beleid hiervan is in ontwikkeling bij team duurzaamheid.
5. Onderzoeken naar de mogelijkheden voor professionalisering van de sportverenigingen op het gebied van financiële duurzaamheid, organisatorische structuur en werving van leden en vrijwilligers. Hierin geven de beweegcoaches advies, helpen met organiseren van sportcafés in samenwerking met SportZ en indien nodig wordt er advies van buiten de organisatie gevraagd. Denk hierbij bijvoorbeeld aan Sportservice Flevoland.
6. Het stimuleren van verenigingen om hun aanbod diverser en toegankelijker te maken voor alle inwoners. Door het inzetten van subsidies en het scholen van vrijwilligers en/of trainers in het omgaan met kwetsbare doelgroepen.
7. Eén keer per jaar een sportvereniging in het zonnetje/spotlight zetten.

1.2 De gemeente Zeewolde investeert in de sportsector

Om de sportvoorzieningen en het sportaanbod op niveau te krijgen en te houden, is het belangrijk hierin te (blijven) investeren.

Actie(s):

1. Het herzien van het sportsubsidiebeleid, met als doel een zo eerlijk mogelijke verdeling van het beschikbare budget. Waarbij impact en efficiëntie voor de samenleving centraal komen te staan wat aansluit bij de doelstellingen uit de beweegnota. Daarnaast komen er duidelijke voorwaarden en zal onderzocht worden hoe het proces voor het aanvragen versimpeld kan worden binnen de geldende wet- en regelgeving. Na het vaststellen van de beweegnota, zal gestart worden met het herzien van de beleidsregelsport (2005 en verder).
2. Het herzien van de investeringssubsidies met als doel een zo eerlijk mogelijke verdeling van het beschikbare budget. Waarbij impact en efficiëntie voor de samenleving centraal komen te staan wat aansluit bij de doelstellingen uit de beweegnota. Hierin willen we als gemeente afstappen van de basissporten en vasthouden aan het begrip 'strikt noodzakelijk voor de uitvoering van de sport'. De raad beslist of er aanspraak gemaakt kan worden op een investeringssubsidie. Na het vaststellen van de beweegnota, zal gestart worden met het herzien van de beleidsregelsport (2005 en verder). Daarvoor dient onderzocht te worden of de gemeente een garantstelling in combinatie met stichtingwaarborgfonds wil afgeven om een bredere doelgroep te kunnen faciliteren.

[8] De 4v's NOC*NSF

1.3 De gemeente Zeewolde heeft een gezonde sportomgeving

Dat sporten en bewegen over het algemeen gezond is, is bekend. Toch wordt gezond(er) gedrag nog lang niet altijd gestimuleerd. Dit terwijl sportverenigingen, vanwege het grote aantal mensen dat lid is én het raakvlak dat sport heeft met het thema gezondheid, juist een goede setting is om gezond gedrag te stimuleren.

In Zeewolde heeft meer dan de helft van de inwoners (53,1%) van 18 jaar en ouder te maken met overgewicht[9]. Daarnaast rookte 16% van de volwassenen en 32% van de jongvolwassenen in 2022 in Flevoland[10]. Het stimuleren van gezonder gedrag in de sportomgeving kan dus een bijdrage leveren aan de gezondheid van de Zeewoldenaren.

Actie(s)

1. Een gezonde sportomgeving faciliteren. Inzetten op een gezonde generatie, waarbij roken en vapen ontmoedigd wordt en waarbij gekozen kan worden voor gezondere keuzes die passen bij een sport- en beweegomgeving. Door borden te plaatsen bij sportverenigingen over de rookvrije generatie.
   En door samen met GGD en de beweegcoaches de beweegsector te helpen met het aanbieden van gezondere keuzes door het organiseren van workshops en presentaties.
2. Aanhaken bij landelijke en/of provinciale ontwikkelingen met betrekking tot het creëren van een gezondere sport-/beweegomgeving. De gemeente biedt ondersteuningstrajecten aan (evt. gebruik makend van een JOGG-Teamfit coach), waardoor verenigingen meegenomen worden in het creëren van een gezondere omgeving.

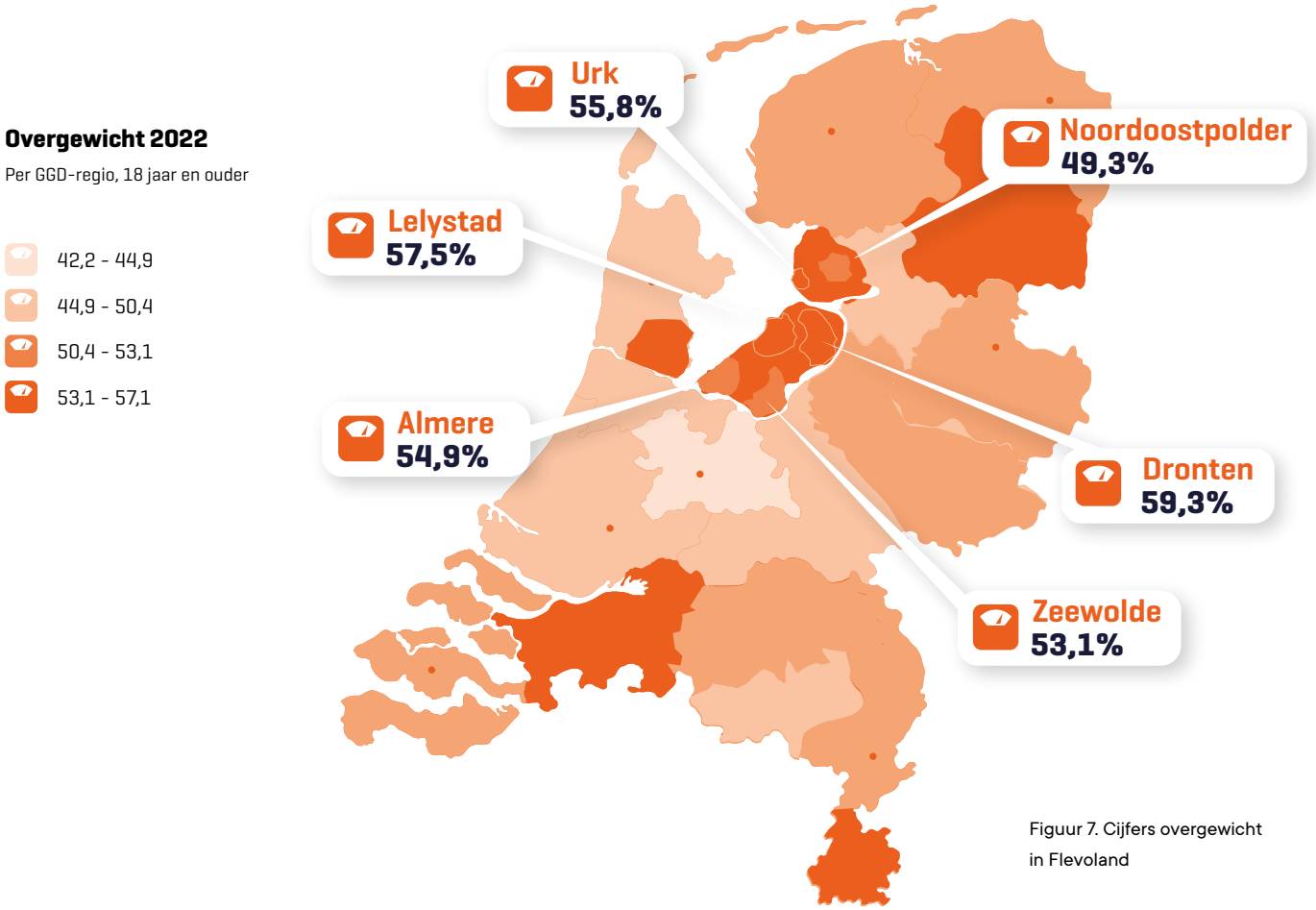

Figuur 7. Cijfers overgewicht in Flevoland

[9] VZ info – cijfers overgewicht
[10] Een gezonder Flevoland - roken
[11] Factsheet sport en bewegen in de openbare ruimte – Sportservice Flevoland (2024)
[12] Kerncijferbrochure - Sportservice Flevoland (2024)

1.4 Een beweegvriendelijk Zeewolde

De afgelopen jaren is het gebruik van de openbare ruimte om in te sporten en bewegen toegenomen. In 2024 heeft 75% van de Flevolanders ten minste één keer gebruik gemaakt van de openbare ruimte om in te sporten en bewegen . De afgelopen jaren is het gebruik van de openbare ruimte om in te sporten en bewegen nagenoeg gelijk gebleven (zie figuur 8 . De openbare ruimte biedt dan ook bij uitstek gelegenheid om te sporten en bewegen wanneer en hoe iemand wil. Tevens kan er ook goed ongebonden, dus zonder lid te zijn van een vereniging, in de openbare ruimte gesport en/of bewogen worden. Het is dan ook goed te verklaren dat de openbare ruimte veel gebruikt wordt, aangezien het gebruik aansluit bij onder andere de inidviualisering en flexibilisering als maatschapppelijke trends.

De gemeente Zeewolde kiest ervoor om te blijven investeren in het creëren van een beweegvriendelijke openbare ruimte. De afgelopen jaren zijn er al mooie resultaten geboekt (denk aan de pumptrackbaan, de nieuwe skatebaan en het beweegpark) én daar wil men graag op door. Er wordt gekozen voor twee verschillende sporen. Enerzijds voor het creëren van nieuwe faciliteiten en aanbod, anderzijds door te kijken hoe de bestaande faciliteiten beter benut kunnen worden.

Actie(s):

1. De gemeente blijft investeren in het faciliteren van bewegen in de openbare ruimte. Door bij de bouw van nieuwe wijken sport, bewegen, ontmoeten en gezondheid als centraal punt in de wijk te plaatsen en dit mee te nemen in de omgevingsvisie. Intersectorale samenwerking is hier van essentieel belang. Hier wordt dan ook in geïnvesteerd vanuit de sportsector. Het Athletic Skills Model wordt als uitgangspunt hierin genomen. ASM heeft als uitgangspunt; beweegvriendelijke openbare ruimte voor alle leeftijden om veelzijdig te sporten, spelen & bewegen. Het stimuleert samen of alleen veelzijdig te sporten, spelen en bewegen. Om elkaar te ontmoeten, voor meer sociale cohesie, participatie en om te groeien.
2. De gemeente blijft investeren in het beweegvriendelijker inrichten van de openbare ruimte. Door (lokale) kansen te signaleren en/of inwoners te faciliteren en te ondersteunen bij het ontwikkelen van een beweegvriendelijkere openbare ruimte (hardware).
3. De gemeente signaleert trends en ontwikkelingen met betrekking tot het gebruik van de openbare ruimte en probeert deze in te zetten om het gebruik van de openbare ruimte te optimaliseren (software).
4. Er wordt contact en samenwerking gezocht met landschapsbeheerders om drempels voor activiteiten in de openbare ruimte (sofware) zo laag mogelijk te houden of zelf weg te nemen. Met name route-evenementen in de openbare ruimte staan onder druk door tal van regels, benodigde vergunningen en de kosten die daarbij komen kijken.
5. De gemeente speelt in op kansen die zich voordoen en houdt de ontwikkelingen op het gebied van sporten en bewegen in de gaten. Samen met lokaal en provinciaal netwerk van stakeholders kan er samengewerkt worden om een beweegvriendelijke openbare ruimte te creëren, waar alle inwoners van Zeewolde gebruik van kunnen maken. Hiervoor wordt goed contact onderhouden met het provinciale netwerk rondom het onderwerp. Dit netwerk deelt ontwikkelingen en kan ondersteunen bij het signaleren, realiseren, en in een later stadium monitoren, van kansen (orgware).

Sport- en beweegfrequentie van Flevoland in de openbare ruimte
(in procenten)

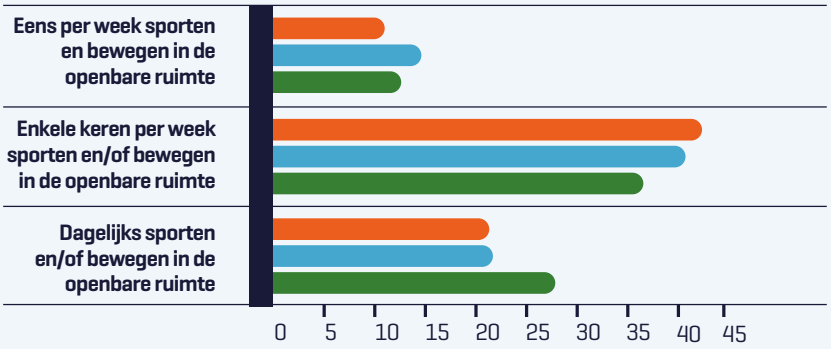

Figuur 8. Sport- en beweegfrequentie van Flevolanders in de openbare ruimte. Sportservice Flevoland (2024)

2024 2023 2022

1.5 Sport- beweegfaciliteiten op niveau

De gemeente Zeewolde heeft als doelstelling om haar sportaanbieders van goede sportaccommodaties te voorzien.

Actie(s)

1. In samenwerking met andere beleidsterreinen zal er in 2025 een accommodatiebeleid ontwikkeld worden. Hieronder vallen straks ook sportaccommodaties met een daarbij behorende visie, missie en doelstellingen. Door het inschakelen van een adviesbureau, dat de input van de verschillende beleidsterreinen in het accommodatiebeleid van de gemeente Zeewolde verwerkt.

1.6 Sportevenementen

De gemeente Zeewolde heeft als doelstelling om aantrekkelijke sportevenementen in Zeewolde plaats te laten vinden.

Actie(s):

1. Het faciliteren van topsportevenementen, door het verbeteren van de begeleiding van talenten en topsporters door samenwerking met de beweegaanbieders, andere gemeenten, Sportservice Flevoland en de provincie.
2. De organisatie van sportevenementen staat onder druk. Daarom gaat de gemeente samen met de provincie Flevoland en Sportservice Flevoland onderzoeken hoe drempels met betrekking tot het organiseren van sportevenementen weggenomen of ten minste verlaagd kunnen worden.

1.7 Beweegvaardigheid

De gemeente Zeewolde zet zich in om de beweegvaardigheid van de jeugd van Zeewolde te stimuleren.

Actie(s)

1. Onderzoeken hoe het met motorische vaardigheden van kinderen in Zeewolde is. Door het afnemen van een motorische test tijdens de gymles. Dit is vanuit de afdeling onderwijs en de afdeling sport een gezamenlijke verantwoordelijkheid. (Niet alle scholen zien het belang hiervan in of willen de eventuele kosten dragen. In de praktijk is het voor een beweegcoach daardoor moeilijk samen te werken met scholen. Belangrijk dat gemeente en daarmee afdeling onderwijs aangesloten is bij dit onderwerp en ondersteunend is).
2. Onderzoeken of de scholen behoefte hebben aan bewegend leren tijdens de reguliere lessen om bewegen in het onderwijs te bevorderen. Door de organisatie van het bewegend kind uit te nodigen voor een kennismaking met de basisscholen in Zeewolde.
3. De basisschool is een centrale plek waar alle kinderen, inclusief kwetsbare groepen, samenkomen. Dit maakt het een geschikte omgeving om structureel aandacht te besteden aan voldoende en kwalitatief bewegen. Om meer bewegingsmogelijkheden binnen en rondom de school te realiseren, is een geïntegreerde aanpak nodig. Dit vereist samenwerking zowel binnen de school als met externe partijen. Beweegcoaches willen samen werken met vakdocenten en het onderwijs om te onderzoeken hoe het beweegaanbod uitgebreid kan worden. Op 2 basisscholen in Zeewolde is de pilot het bewegend kind gestart. Beweging helpt niet alleen bij de fysieke ontwikkeling (zoals motoriek en spierkracht), maar ondersteunt ook de cognitieve, sociale en emotionele groei.

2. Sport en bewegen als middel

2.1. Verbeteren van de gezondheid en het welzijn: Het GALA-akkoord en de nota sociaal domein vormen de basis van dit onderdeel. Sport en bewegen wordt ingezet als middel om andere doelen te bereiken, waarbij preventie in de zorg een belangrijk doel is.

In Zeewolde heeft sport en bewegen in de volgende ketenaanpakken een rol:

- Jongeren en volwassenen naar gezond gewicht
- Valpreventie
- Kansrijke start

Om de doelen uit de nota sociaal domein en het GALA-akkoord te behalen, gaan er binnen deze ketenaanpakken verschillende bewezen interventies ingezet worden. Hierin hebben de beweegaanbieders en de beweegcoaches een belangrijke rol. Deze 'extra' inzet zorgt voor een tijdelijke ophoging van het aantal uren van de beweegcoaches. Verdere informatie over het GALA-akkoord is **HIER** te vinden.

Werken vanuit het gedachtegoed van Positieve Gezondheid. Dit gedachtegoed is een kans om breder te kijken naar ziekte, gezondheid en preventie voor onze inwoners. Daarnaast wordt de focus niet zozeer gelegd op ziektes en problemen, maar op perspectieven en wat mensen nog wel kunnen en wat voor hen belangrijk is; veerkracht en eigen regie.Dit kan een basis bieden voor samenwerking met alle zorg- en welzijnspartijen.

2.2. Verbeteren van de sociale cohesie

1. Het bevorderen van vrijwilligerswerk in de beweegsector en het sociale domein. Door een actievere samenwerking met Zeewolde voor elkaar en Sportservice Flevoland op het gebied van vrijwilligers te zoeken en een kwartaaloverleg in te plannen. Samen met vrijwilligersorganisaties en de gemeente Zeewolde wordt een plan gemaakt voor mogelijke uitwisseling van vrijwilligers, het behouden van vrijwilligers en belonen van vrijwilligers met als doel duurzame inzet van vrijwilligers.
2. Het aanbieden van trainingen en workshops voor verenigingen over het creëren van een inclusieve en veilige beweegomgeving. Door actief sportverenigingen te helpen met het waarborgen van de 4v's binnen de vereniging met behulp van SportZ en de beweegcoaches. Aansluiten bij provinciale trainingen en workshops.
3. Sportverenigingen stimuleren om aangepast sportaanbod op te zetten. Dit kan zowel segregatie (een aparte groep buiten een sportvereniging), integratie (een aparte groep binnen een sportvereniging) als inclusiviteit (alle mensen sporten door elkaar binnen een vereniging) zijn.
4. Onderzoeken wat sport- en beweegbehoeften zijn van kwetsbare doelgroepen in Zeewolde. Door samen met Sportservice Flevoland en mogelijk een onderzoeksbureau de beweegbehoeften in kaart te brengen.
5. Het bevorderen van de expertise van de beweegcoaches door het volgen van trainingen en cursussen om kwetsbare doelgroepen te begeleiden en sportverenigingen te ondersteunen in de hulpvraag om deze groepen te kunnen begeleiden en behouden bij hun sportaanbod. Aansluiten bij regionale overleggen binnen dit thema (georganiseerd door Sportservice Flevoland).
6. Zoals al eerder benoemd, bewegen, ontmoeten, gezondheid, onderwijs en spelen centraal in nieuwe wijken zetten, zodat de sociale cohesie verbetert.

2.3. Gezond en Veilig Sporten in de Zon

Gemeente Zeewolde zet zich in voor een veilige sportomgeving, waarin bescherming tegen de zon essentieel is om huidkanker te voorkomen. Samen met GGD Flevoland zetten we in op 'weren, kleren, smeren' door bij buitenactiviteiten schaduw en zonnebrandcrème aan te bieden. Onze aansluiting bij het landelijke Zonvenant bekrachtigt deze inzet, die we de komende jaren verder zullen doorontwikkelen als onderdeel van onze ambitie voor een gezonde en actieve gemeente.

6. De rol van de gemeente

De gemeente kan verschillende rollen aannemen om de doelstellingen uit deze beweegnota te behalen. Hieronder worden de verschillende rollen beschreven, waarbij verschillende situaties om verschillende rollen vragen en waarbij deze vaak in elkaar overlopen.

De gemeente als regisseur
Een voorbeeld van een proces waarin de rol van de gemeente regisserend is, is bij de inzet van de beweegcoaches in Zeewolde. Bij de start is de gemeente sterk regisserend te werk gegaan, onder andere door het opstellen van beleid en kaders voor de beweegcoaches. Nu is de rol verschoven naar faciliterend in het mogelijk maken van de werkzaamheden van de coaches.

De gemeente als stimulator
De gemeente kan een programma introduceren/ontwikkelen, waar de juiste voorwaarden voor het overdragen naar de beweegsector wordt gecreëerd. Indien nodig kan de gemeente vervolgens optreden als facilitator als de beweegsector hier behoefte aan heeft.

De gemeente als facilitator
Om plannen uit de beweegsector te kunnen realiseren kan de gemeente als facilitator optreden. Dit kan door bijvoorbeeld een sportformateur of een adviesbureau in te schakelen.

De gemeente als adviseur
De gemeente heeft veel kennis in huis en kan daarom ook de rol van adviseur aannemen. Denk hierbij aan hulpvragen uit de beweegsector die bij de beweegcoaches worden neergelegd of vragen over sport en bewegen die bij de beleidsmedewerkers binnen komen.

De gemeente als ondersteuner
De gemeente staat altijd open voor (het ondersteunen van) nieuwe ontwikkelingen op het gebied van sport en bewegen. Hierbij kan gedacht worden aan ontwikkelingen rondom nieuwe sporten als boulderen, hyrox, padel en andere Innovatieve manieren van bewegen.

7. Budget

1. Begroting:
In de jaarlijkse gemeente begroting van sport zit weinig speelruimte. Een groot deel van het budget gaat naar salariskosten en afschrijvingen. Het vrije deel is op dit moment voldoende als uitvoeringsbudget van de beweegcoaches en om incidenteel kleine uitgaven te kunnen doen ten behoeve van plotselinge noodzaak in de beweegsector.

Het oorspronkelijke takenpakket van de beweegcoaches was ingericht op een formatie op basis van 3 fte. Door strategische keuzes en bezuinigingen is besloten deze de afgelopen jaren af te schalen naar 1,8 fte. Sinds 2023 zijn er echter aanzienlijke veranderingen en uitbreidingen in het werkveld van de beweegcoaches. Onder andere door de invoering van het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA), het Integraal Zorgakkoord (IZA) en de gemeentelijke nota van het sociaal domein. Dit zorgt voor een aanzienlijke verzwaring en verbreding van de taken van de beweegcoach. De huidige formatie biedt hiervoor onvoldoende ruimte. Naast het inzetten van sport als middel, is het belangrijk om sport als doel en de taken die daarbij horen, niet uit het oog verliezen. Om alle noodzakelijke werkzaamheden uit te voeren, is het noodzakelijk om naar de oorspronkelijke omvang van 3 fte terug te gaan.

2. Financieringsbronnen:
Voor het sportbeleid zijn zowel gemeentelijke middelen als landelijke middelen beschikbaar. Landelijk wordt gebruik gemaakt van de Brede Regeling Combinatiefuncties en het Sportakkoord. Vanaf 2023 is dit onderdeel van de Brede SPUK.

Omdat bewegen steeds meer wordt ingezet als middel om andere doelen te bereiken, krijgen de beweegcoaches het steeds drukker. Het is daarom noodzakelijk om te zoeken naar andere geldstromen als de GALA-gelden stoppen om de werkzaamheden voort te kunnen zetten.

3. Kosten-batenanalyse:
In 2022 is uit onderzoek van Ecoryz gebleken dat de return of investment voor sport en bewegen 2.76 is (Ecoryz, 2022). Dat betekent dat de opbrengsten van sport 2.76 keer hoger zijn dan de kosten. Dit komt mede door de lagere zorgkosten doordat sport en bewegen zorgt voor gezondere mentale en fysieke inwoners. Blijven investeren in sport en bewegen verdient zichzelf dus terug.

4. Risico's en Onzekerheden:
Een aannemelijk risico is dat tijdelijke gelden voor het GALA-akkoord na de zomer van 2026 niet voortgezet gaan worden. Indien er geen navolging wordt gegeven aan in ieder geval de uren die gekoppeld zijn aan de gestarte projecten vanuit het GALA, dan zal de gewenste uitkomst beperkt zijn. Vooral de uren van de beweegcoaches om bijvoorbeeld ketenaanpakken als valpreventie te kunnen blijven voortzetten, zijn cruciaal voor het slagen van deze projecten op de lange termijn.

5. Investeringssubsidies:
Het herzien van de beleidsregels sport en dan vooral het onderdeel gericht op de investeringssubsidies, kan een behoorlijke impact op de gemeente financiën hebben. De plannen voor deze herziening zullen in overleg met de afdeling financiën worden opgesteld. Daarnaast komt elke aanvraag die voldoet aan de voorwaarden voor de raad.

8. Het monitoren van bewegen

Het monitoren van bewegen en gezonde inwoners in Zeewolde, is een uitdaging. Een aanpassing naar een gezondere leefstijl is niet van de een op de andere dag bereikt. De positieve effecten van bewegen als: plezier, een betere stressregulatie, verminderen van overgewicht, verbeteren van kracht, uithoudingsvermogen, maar ook het verminderen van eenzaamheid, het langer zelfstandig thuis wonen en het vergroten van de zelfverzekerdheid, zullen pas op de langere termijn waarneembaar zijn. Daarnaast is bewegen en sporten niet de enige factor van invloed op de zojuist genoemde factoren. Hierbij is geduld en doorzetten van de ingezette koers belangrijk. Door deel te nemen aan het jaarlijkse sportdeelnameonderzoek en door elk kwartaal de resultaten van de uitvoeringsagenda van de beweegcoaches te meten, blijven we actief monitoren en eventueel doelstellingen bijstellen om onze inwoners gezond en gelukkig te maken en te houden.

9. Conclusie

Met deze herziening van de oude sportnota naar de beweegnota 2025 t/m 2029, zet de gemeente Zeewolde een kader neer dat bijdraagt aan gezondere en gelukkigere Zeewoldenaren. Mede door een betere samenwerking met de verschillende beleidsterreinen binnen de gemeente en samen met de beweegsector, investeren we in een breed beweegaanbod dat voor iedereen toegankelijk en veilig is. Ondanks de ombuiging die door het rijk voor 2026 is aangegeven, houden we onze focus op het bevorderen van gezondheid en welzijn, sociale cohesie, inclusie, talentontwikkeling en het verder ontwikkelen van het beweegnetwerk in Zeewolde. Waarbij het belangrijk is dat we het bewegen voor het plezier (sport als doel) niet uit het oog verliezen. De gemeente Zeewolde wil in samenwerking met de beweegsector, recreatie, cultuur en het sociale domein blijven groeien als een actieve, gezonde en een sociaal verbonden gemeenschap.

10. Bijlagen

Zeewolde

Clubondersteuning in jouw gemeente

Waarom is het nodig? En hoe pak je het aan?

Clubondersteuning is in steeds meer gemeenten een bekend begrip. Dat is een positieve ontwikkeling, want sportclubs kunnen deze hulp goed gebruiken. Wel zien we veel verschillen in de inzet van clubondersteuning tussen gemeenten. Dit terwijl de praktijk uitwijst dat goede lokale inzet op het gebied van clubondersteuning bijdraagt aan de vitaliteit van sportclubs. En dat vitalere clubs bijdragen aan een vitalere samenleving. Dit document geeft antwoord op de vragen waarom het als gemeente loont om te investeren in clubondersteuning en hoe je dit aanpakt.

Waarom als gemeente investeren in clubondersteuning?

Definitie van clubondersteuning

Om antwoord te kunnen geven op deze vraag is het goed om eerst helder te hebben wat we bedoelen met clubondersteuning. Bij ondersteuning aan sportclubs kun je denken aan:

- Persoonlijke begeleiding en advies
- Trainingen, cursussen en workshops
- Online tools en e-learnings
- Subsidies, fondsen en programma's

In dit document hebben we het primair over de eerste vorm: de inzet van een professional bij een sportclub, ter ondersteuning van het bestuurlijk-organisatorisch en/of sporttechnisch beleid en/of maatschappelijke activiteiten, met als doel de zelfredzaamheid van de club vergroten. Deze professionals kunnen op basis van de gesprekken met de club gebruikmaken van het aanbod (denk aan trainingen, online tools en subsidies).

Het belang van vitale sportclubs

Sporten en bewegen zijn cruciale ingrediënten voor het vitaler maken van inwoners. Samen sporten en bewegen mensen langer dan alleen. En samen sporten en bewegen gebeurt voornamelijk bij sportclubs (verenigingen en ondernemende sportaanbieders). Ongeveer de helft van de inwoners van Nederland sport al bij een sportclub (Zo Sport Nederland, 2023). Ook is er een sterke sociale verbinding op clubs met (groot)ouders, toeschouwers en vrijwilligers. Hierdoor is het clubleven vervlochten in de cultuur van Nederland. Het vertegenwoordigt een onschatbaar sociaal kapitaal. Kortom, sportclubs vormen hét fundament van sporten en bewegen en zijn onmisbaar voor vitaliteit en leefbaarheid in elke gemeente in heel Nederland.

Waarom juist nu investeren in clubondersteuning?

Focus op het versterken van de vitaliteit van sportclubs met de inzet van clubondersteuning draagt bij aan de realisatie van het gemeentelijk beleid voor een vitalere gemeenschap. Het is de samenloop van een aantal factoren die ervoor zorgt dat juist nu clubondersteuning extra nodig is. Ten eerste omdat het aantal mensen met overgewicht toeneemt. Als we niets doen, wordt dat probleem alleen maar groter. Bewegen is een belangrijk onderdeel van de oplossing. Ten tweede omdat de wereld aan het veranderen is. De behoeften van mensen veranderen en clubs zoeken hulp om de match te blijven maken. Daarnaast is er de toenemende druk op clubbestuurders, door steeds complexere wet- en regelgeving.

Kenmerken van succesvolle clubondersteuning

De praktijk laat zien dat clubondersteuning een belangrijke bijdrage levert aan de vitaliteit van sportclubs. Vitale sportclubs zorgen ervoor dat sporten en bewegen toegankelijk is en blijft, waardoor mensen kunnen gaan of blijven sporten en bewegen. Dit draagt bij aan de vitaliteit en leefbaarheid van dorpen, wijken en steden. Om dit effect te bewerkstelligen, is de inzet van lokale clubondersteuners nodig die:

- De sportclubs kennen en weten wat er speelt;
- vragen van de clubs weten te koppelen aan het beschikbare ondersteuningsaanbod vanuit onder meer sportbonden, gemeenten, landelijke organisaties en commerciële partijen;
- het gemeentelijk beleid kennen en clubs betrekken bij het realiseren van gemeentelijke doelen;
- meten om te weten (Draagt ondersteuning bij aan vitaliteit van de club? Wat zijn de effecten van ondersteuning? Zijn de juiste hulpvragen in beeld? Et cetera).

Stappenplan: clubondersteuning succesvol inzetten

Om je gemeente te helpen om aan de slag te gaan met clubondersteuning, vind je hieronder een aantal stappen. De adviseur lokale sport in jouw regio kan je helpen om deze stappen te doorlopen.

Stap 1: Bepaal het beleidsmatige vertrekpunt

Formuleer vanuit welke beleidsdoelen clubondersteuning wordt ingezet en waartoe het moet leiden. In relatie tot welke domeinen of beleidsterreinen wil je inzetten op clubondersteuning? Denk aan het sociaal domein en de beleidsterreinen vitaliteit, sporten en bewegen..

Stap 2: Bepaal samen de behoefte

Werk samen met belanghebbenden bij het formuleren van de visie op clubondersteuning. Dit zorgt ervoor dat de visie breed gedragen wordt en aansluit bij de behoeften van de gemeenschap.

Stap 3: Formuleer meetbare doelen

Stel duidelijke, meetbare doelen op voor de ondersteuning van sportclubs. Deze doelen kunnen variëren van het verbeteren van sportfaciliteiten tot het verhogen van het aantal leden, het creëren van aanbod voor kwetsbare doelgroepen en het bevorderen van inclusiviteit. Prioriteer deze doelen op basis van de behoeften van de clubs en de beschikbare middelen van de gemeente.

Stap 4: Bepaal leidende principes

Al zijn alle middelen voorhanden, zelfs dan is het niet realistisch dat iedere club effectief ondersteund kan worden. Bepaal daarom vooraf welke principes leidend zijn voor het inrichten van clubondersteuning. Vragen die je daarbij kan stellen zijn: waar en waarmee willen we het verschil maken? Zijn we er voor iedere club of moeten we keuzes maken? En zo ja, op basis waarvan?

Stap 5: Bepaal kwaliteitsindicatoren

Kwaliteit van de clubondersteuning is bepalend voor het succes. Clubondersteuner zijn is een vak! Stel daarom de volgende vragen en bepaal hierop je koers:

- Wie gaat het uitvoeren? Een uitvoeringsorganisatie of een andere partij?
- Welk profiel clubondersteuners hebben we nodig?
  Hoe zorgen we voor de ontwikkeling van clubondersteuners?
- Welke ondersteuningsinstrumenten zetten we in?
- Hoe laten we zien wat clubondersteuning oplevert en of het beoogde effect wordt behaald?

Meer weten of aan de slag?

Ga naar www.sportakkoord.nl/vitale-sportaanbieders/ voor meer informatie over het effectief inzetten van clubondersteuning. Of neem contact op met de adviseur lokale sport in jouw regio.

Convenant

Platform Clubondersteuning
Flevoland

Platform
clubondersteuning
Flevoland

In 2016 vond in het Provinciehuis van Flevoland een bijeenkomst plaats op initiatief van het NOC*NSF en Sportservice Flevoland. Het doel was te onderzoeken of er meer samenwerking mogelijk was tussen gemeenten en sportbonden. Die wens was er direct en er bleek zelfs een noodzaak te zijn: meerdere gemeenten en bonden wisten niet dat ze gelijktijdig bij een sportclub actief waren met een ondersteuningstraject. Sindsdien komt het platform vier keer per jaar bij elkaar, waarin een update per organisatie standaard op de agenda staat. Elkaar kennen en weten wat er speelt, is sindsdien de belangrijkste meerwaarde van het platform gebleken.

Loket

In het White Paper, Sterke clubs dat doe je samen! De toekomst van clubondersteuning (februari 2023) hebben de partners in sport geconcludeerd dat er een groot aantal partijen is die clubondersteuning biedt. En dat deze partijen beter zouden moeten samenwerken om clubs effectiever te kunnen ondersteunen. Daarom wordt gemeentes gevraagd aan de slag te gaan met een sport- en beweegloket, van waaruit clubs toegang krijgen tot een breed ondersteuningsaanbod. In Flevoland hebben we deze samenwerking zoals hierboven omschreven, al sinds 2016. En we gaan hier graag mee verder.

Download het White Paper

Afspraak 1: We kennen elkaar

In Flevoland kiezen we er nadrukkelijk voor dat het de taak van de professionele clubadviseurs is om dit platform te kennen. En dat we het zo eenvoudig mogelijk maken voor de (vrijwilligers van) Flevolandse sportclubs. Dit doen we door middel van de volgende afspraken.

- Wij kiezen ervoor niet één aanspreekpunt voor clubs aan te wijzen, maar door goede samenwerking een club altijd verder te helpen. Hierbij fungeren de lokale clubondersteuner en de accountmanager van de bond als de twee primaire aanspreekpunten. Als een vraag bij partij a binnenkomt die eigenlijk voor partij b is, dan stemmen de twee medewerkers van deze organisaties de vraag met elkaar af en zorgen ze ervoor dat de club verder wordt geholpen. Clubadviseurs laten een club niet met een andere organisatie bellen zonder eerst zelf af te stemmen of deze partij de club wel verder kan helpen. Om te voorkomen dat een club onnodig vaak wordt doorwezen.
- In de basis zijn sportspecifieke vragen voor bonden en sportgenerieke vragen voor gemeenten[1]. Met de nadruk op in de basis. Want wij geloven dat alle ondersteuning maatwerk is en dat de relatie die bestaat tussen de sportclub en de clubondersteuner ook van belang is, net als de persoonlijke expertise van de clubondersteuner.
- Om de ondersteuning van clubs goed op elkaar af te stemmen, is het belangrijk dat de deelnemers van het platform elkaar kennen. Dit maakt het makkelijker om de telefoon te pakken en een casus met elkaar te bespreken. Het Platform Clubondersteuning Flevoland komt vier keer per jaar bijeen om kennis te maken en kennis uit te wisselen. De Flevolandse gemeenten zetten zich in om elke bijeenkomst aanwezig te zijn. Bonden en andere deelnemende organisaties zijn minimaal twee bijeenkomsten per jaar aanwezig.

[1] Zoals gedefinieerd in het White Paper (pagina7): de vragen die clubs stellen zijn onder te verdelen in twee typen. Enerzijds zijn er de sporttak-specifieke vragen. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om de competitie of om sporttechnische of scheidsrechtersopleidingen. Anderzijds zijn er de meer generieke en organisatorische vragen, die meer in het algemeen voor alle clubs gelden.

- Zoals omschreven in het White Paper heerst er een wildgroei aan mogelijkheden voor clubs om ondersteuning te krijgen. In Flevoland kiezen we ervoor de clubs niet uit te leggen welke ondersteuning en organisaties er allemaal zijn, maar om als professionals elkaar zo goed mogelijk te kennen evenals elkaars ondersteuningsmogelijkheden.

Afspraak 2: Afstemmen en samenwerken

Door de krachten te bundelen kan effectiever worden gewerkt. Tegelijkertijd zit hier de grootste uitdaging omdat elk clubadviseur in dienst is van een andere organisatie, die elk haar eigen belangen, ambities en aanpak heeft.

- Bij elke relevante hulpvraag van een sportclub vindt altijd afstemming plaats tussen de gemeente en sportbond. Daarnaast wordt ernaar gestreefd elkaar ook tijdens de ondersteuning en bij de afsluiting van de ondersteuning op de hoogte te houden van de voortgang en uitkomsten.
- Om informatie met het platform te delen hebben we een WhatsApp Community. Daarnaast bekijken we welke rol het Clubondersteunersplatform van NOC*NSF hierin kan spelen.
- Bij het organiseren van bijeenkomsten en cursussen wordt zo goed mogelijk afgestemd of er dubbel aanbod ontstaat en of de bijeenkomsten zo goed mogelijk verspreid worden over het jaar/seizoen. Bijeenkomsten worden gedeeld via de WhatsApp community en door Sportservice Flevoland geplaatst op de provinciale kennisagenda: www.sportflevo.nl/
- Eén keer per jaar wordt gezamenlijk de Sportbestuurdersontmoeting georganiseerd. Een bijeenkomst voor alle sportbestuurders van Flevoland. Alle deelnemers van het Platform Clubondersteuning Flevoland leveren hier een bijdrage aan in tijd.

Ambitie 1: Nog meer samenwerken

Tot nu toe vindt er vooral afstemming plaats binnen het Platform Clubondersteuning Flevoland. We brengen elkaar op de hoogte van de ontwikkelingen binnen iedere organisatie en proberen hier rekening mee te houden. De ambitie is om nog vaker samen te werken. Met als doel de clubs nog beter en vooral effectiever te versterken. Bijvoorbeeld door dingen niet dubbel te doen en om de informatiestroom naar sportclubs te verminderen. Hoe deze samenwerking precies vorm krijgt, gaan we samen uitwerken.

Ambitie 2: Samen opleiden

Er zijn meerdere mogelijkheden om je kennis te vergroten als clubondersteuner. Vaak hebben clubondersteuners hier zelf oog voor, of wordt dit geregeld door hun werkgever. Het kan winst opleveren om de clubondersteuners in ons platform gezamenlijke opleidingen te bieden, zodat de kennis vergroot wordt maar tegelijkertijd de samenwerking verstevigd wordt. Sportservice Flevoland verkent de mogelijkheden voor het aanbieden van gezamenlijke opleidingen.

Uitzondering: overige betrokken bonden

De hiervoor genoemde afspraken zijn vooral gericht op de Flevolandse gemeenten en de ongeveer tien bonden die regelmatig aansluiten bij het platform. Daarnaast zijn er een grote hoeveelheid 'kleine bonden', die werken met één of geen accountmanager voor het hele land. Voor deze bonden is het niet mogelijk om zich aan alle hiervoor genoemde afspraken te houden. We blijven deze bonden wel graag bij ons platform betrekken door ze meer op afstand te bedienen. Zij ontvangen dezelfde informatie als de andere partners en aan hen wordt ook gevraagd volgens dezelfde principes samen te werken. Zij zullen echter niet jaarlijks bij de vergaderingen kunnen zijn en een inhoudelijke bijdrage kunnen leveren aan de gezamenlijke Sportbestuurdersontmoeting.

Looptijd

- Dit convenant geldt voor onbepaalde tijd en wordt jaarlijks geëvalueerd en aangepast waar nodig.
- Middels de provinciale 'Analyse van de Flevolandse sportsector', monitoren we of dit samenwerkingsconvenant ook een positieve uitwerking heeft op de ervaren kwaliteit van clubondersteuning.

Partners

De volgende partners maken onderdeel uit van het Platform Clubondersteuning Flevoland:

Lokaal

Provinciaal

Bonden

Overige betrokken bonden

Overige partijen

NOC*NSF & LKCA & Rabobank*

* t/m 31-12-2026

Definities

Bewegen verwijst naar het uitvoeren van lichamelijke activiteiten die gericht zijn op het verbeteren van vaardigheden, kracht, en uithoudingsvermogen. Bewegen wordt ook gezien als een manier om sociale interactie, gezondheid en de sportparticipatie te bevorderen. Bovendien speelt bewegen een cruciale rol in het voorkomen van gezondheidsklachten en het bevorderen van een actieve levensstijl.

Bewegen op Recept is een initiatief dat gericht is op het stimuleren van beweging en sporten bij mensen met gezondheidsklachten. Zorgprofessionals, zoals huisartsen, sportcoaches, fysiotherapeuten en praktijkondersteuners, verwijzen patiënten door naar de sport- en beweegsector om hen te helpen meer te bewegen en een gezondere levensstijl te bevorderen.

GALA staat voor Gezond en Actief Leven Akkoord. Het is een akkoord dat tot doel heeft het preventieve gezondheidsbeleid in Nederland te versterken en te ondersteunen. GALA biedt een kader voor een integrale lokale aanpak op het gebied van gezondheid, sport, lichamelijke activiteit en de sociale basis. Het stimuleert gecoördineerde inspanningen van de gemeente, het rijk, de zorg, scholen, verzekeringsmaatschappijen en beweegaanbieders op een op maat gemaakte aanpak, om gezondheidssituaties van inwoners aan te pakken. Het GALA-akkoord van Zeewolde is ondertekend door het college en de raad en de doelstellingen hieruit zijn onderdeel van deze beweegnota.

Ketenaanpak valpreventie richt zich op het zoveel mogelijk voorkomen van vallen bij mensen vanaf 65 jaar. Het valt deels onder het basispakket van de zorgverzekering en deels onder inzet vanuit de gemeente. Gemeenten hebben de taak om valpreventieprogramma's aan te bieden aan inwoners vanaf 65 jaar, via de ketenaanpak valpreventie. Hierbij werken verschillende partijen samen, zoals gemeenten, beweegcoaches, GGD's, zorgverleners en beweegaanbieders om valrisico op te sporen, valrisicofactoren te screenen, interventies aan te bieden en deelnemers door te verwijzen naar structureel beweegaanbod bij bijvoorbeeld sportverenigingen.

Ketenaanpak Jongeren naar Gezond Gewicht is een integrale benadering die gericht is op het ondersteunen van kinderen en jongeren met overgewicht, ondergewicht en obesitas. Deze aanpak is in ontwikkeling om een samenhangende en effectieve ondersteuning te bieden vanuit gemeenten, beweegcoaches, scholen, GGD's, zorgverleners en beweegaanbieders. Dit wordt gedaan door interventies toe te passen die passen bij Zeewolde.

Ketenaanpak Volwassenen naar Gezond Gewicht is een integrale strategie die gericht is op het aanpakken van overgewicht en obesitas bij volwassenen. Deze aanpak is ontwikkeld om de samenwerking tussen verschillende domeinen, vanuit gemeenten, beweegcoaches, cultuurverenigingen, GGD's, zorgverleners en beweegaanbieders. Dit wordt gedaan door interventies toe te passen die passen bij Zeewolde.

Ketenaanpak Kansrijke Start is een integrale strategie die gericht is op het bieden van een optimale start voor elk kind, met bijzondere aandacht voor kwetsbare kinderen. Deze aanpak richt zich op de eerste 1.000 dagen van een leven, vanaf de conceptie tot de tweede verjaardag, en erkent dat deze periode cruciaal is voor de ontwikkeling van zowel de fysieke als mentale gezondheid van een kind.

Sport kan worden gedefinieerd als een fysieke activiteit die plaatsvindt binnen een competitief kader en volgens vaste regels.

SPUK staat voor Specifieke Uitkering en verwijst naar de Brede SPUK-regeling. De SPUK-regeling is een financiële regeling waarmee gemeenten in Nederland middelen kunnen toewijzen aan preventie, gezondheidsbevordering, sport, lichamelijke activiteit, cultuurparticipatie en de sociale basis. Het combineert verschillende financiële stromen om initiatieven op het gebied van gezondheid, sport en de sociale basis te ondersteunen, zoals overeengekomen in het GALA.